Uradni list
Evropske unije

SL
Serija C

C/2025/3997

20.8.2025

PRIPOROČILO SVETA

z dne 8. julija 2025

o ekonomski, socialni, strukturni in proračunski politiki ter politiki zaposlovanja Romunije

(C/2025/3997)

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti člena 121(2) in člena 148(4) Pogodbe,

ob upoštevanju Uredbe (EU) 2024/1263 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2024 o učinkovitem usklajevanju ekonomskih politik in večstranskem proračunskem nadzoru ter razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 ([1]) in zlasti člena 3(3) Uredbe,

ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2011 o preprečevanju in odpravljanju makroekonomskih neravnotežij ([2]) in zlasti člena 6(1) Uredbe,

ob upoštevanju priporočila Evropske komisije,

ob upoštevanju resolucij Evropskega parlamenta,

ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta,

ob upoštevanju mnenja Odbora za zaposlovanje,

ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-finančnega odbora,

ob upoštevanju mnenja Odbora za socialno zaščito,

ob upoštevanju mnenja Odbora za ekonomsko politiko,

ob upoštevanju naslednjega:

Splošne ugotovitve

(1) Uredba (EU) 2024/1263, ki je začela veljati 30. aprila 2024, določa cilje okvira ekonomskega upravljanja, ki je namenjen spodbujanju zdravih in vzdržnih javnih financ ter trajnostne in vključujoče rasti in odpornosti z reformami in naložbami ter preprečevanju čezmernih javnofinančnih primanjkljajev. Uredba določa, da Svet in Komisija izvajata večstranski nadzor v okviru evropskega semestra v skladu s cilji in zahtevami iz Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU). Evropski semester vključuje zlasti oblikovanje specifičnih priporočil za državo in nadzor nad njihovim izvajanjem. Navedena uredba spodbuja tudi nacionalno odgovornost za fiskalno politiko in poudarja njeno srednjeročno usmerjenost skupaj z učinkovitejšim in skladnejšim izvrševanjem. Vsaka država članica mora Svetu in Komisiji predložiti nacionalni srednjeročni fiskalno-strukturni načrt, ki vsebuje njene fiskalne, reformne in naložbene zaveze za obdobje štirih ali petih let, odvisno od trajanja zakonodajnega obdobja v zadevni državi članici. Pot gibanja očiščenih odhodkov ([3]) v teh načrtih mora biti skladna z zahtevami iz navedene uredbe, vključno z zahtevami, da se najpozneje do konca prilagoditvenega obdobja dolg sektorja država začne dovolj verjetno zmanjševati ali se še naprej dovolj verjetno zmanjšuje ali pa ostane na preudarni ravni pod 60 % bruto domačega proizvoda (BDP) ter da se primanjkljaj sektorja država srednjeročno zmanjša pod referenčno vrednost 3 % BDP iz Pogodbe in/ali ohranja pod to vrednostjo. Kadar se država članica zaveže ustreznemu sklopu reform in naložb v skladu z merili iz navedene uredbe, se lahko prilagoditveno obdobje podaljša za največ tri leta.

([1]) UL L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) UL L 306, 23.11.2011, str. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) Očiščeni odhodki, kot so opredeljeni v členu 2, točka 2, Uredbe (EU) 2024/1263: „očiščeni odhodki“ pomenijo javnofinančne odhodke brez: (i) odhodkov za obresti; (ii) diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov; (iii) odhodkov za programe Unije, ki so v celoti izravnani s prihodki iz skladov Unije; (iv) nacionalnih odhodkov za sofinanciranje programov, ki jih financira Unija; (v) cikličnih elementov odhodkov za denarna nadomestila za brezposelnost ter (vi) enkratnih in drugih začasnih ukrepov.

(2) Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta ([4]), s katero je bil vzpostavljen mehanizem za okrevanje in odpornost, je začela veljati 19. februarja 2021. Mehanizem za okrevanje in odpornost državam članicam zagotavlja finančno podporo za izvajanje reform in naložb, s čimer daje fiskalno spodbudo, ki jo financira Unija. V skladu s prednostnimi nalogami evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik mehanizem podpira gospodarsko in socialno okrevanje ter hkrati poganja trajnostne reforme in naložbe, zlasti pa spodbuja zeleni in digitalni prehod ter veča odpornost gospodarstev držav članic. Poleg tega prispeva h krepitvi javnih financ, spodbujanju rasti in ustvarjanja delovnih mest v srednje- in dolgoročnem obdobju, izboljševanju teritorialne kohezije v Uniji ter podpiranju nadaljnjega izvajanja evropskega stebra socialnih pravic.

(3) Cilj Uredbe (EU) 2023/435 Evropskega parlamenta in Sveta ([5]) (v nadaljnjem besedilu: uredba REPowerEU), ki je bila sprejeta 27. februarja 2023, je postopno odpraviti odvisnost Unije od uvoza ruskih fosilnih goriv. To pripomore k doseganju energetske varnosti in diverzifikaciji oskrbe Unije z energijo, hkrati pa povečuje uporabo energije iz obnovljivih virov, zmogljivosti za shranjevanje energije in energetsko učinkovitost. Romunija je v svoj nacionalni načrt za okrevanje in odpornost dodala novo poglavje REPowerEU za financiranje ključnih reform in naložb, ki bodo pomagale doseči cilje načrta REPowerEU.

(4) Romunija je 31. maja 2021 Komisiji predložila nacionalni načrt za okrevanje in odpornost v skladu s členom 18(1) Uredbe (EU) 2021/241. Komisija je v skladu s členom 19 navedene uredbe in na podlagi smernic za ocenjevanje iz Priloge V ocenila ustreznost, uspešnost, učinkovitost in skladnost načrta za okrevanje in odpornost. Svet je 29. oktobra 2021 sprejel izvedbeni sklep o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Romunijo ([6]), ki je bil v skladu s členom 18(2) 8. decembra 2023 spremenjen zaradi posodobitve najvišjega finančnega prispevka za nepovratno finančno podporo in vključitve poglavja REPowerEU ([7]). Izplačilo obrokov je pogojeno s sklepom Komisije, sprejetim v skladu s členom 24(5), da je Romunija zadovoljivo izpolnila ustrezne mejnike in cilje, določene v izvedbenem sklepu Sveta. Za zadovoljivo izpolnitev je potrebno, da doseženi predhodni mejniki in cilji za isto reformo ali naložbo niso bili izničeni.

(5) Svet je 21. januarja 2025 na priporočilo Komisije sprejel priporočilo, s katerim je potrdil nacionalni srednjeročni fiskalno-strukturni načrt Romunije ([8]). Načrt je bil predložen v skladu s členom 11 in členom 36(1), točka (a), Uredbe (EU) 2024/1263, zajema obdobje od leta 2025 do leta 2028 ter predstavlja fiskalno prilagoditev skozi sedem let.

(6) Komisija je 26. novembra 2024 na podlagi Uredbe (EU) št. 1176/2011 sprejela poročilo o mehanizmu opozarjanja za leto 2025, v katerem je Romunijo opredelila kot eno od držav članic, za katero bi bilo treba opraviti poglobljeni pregled. Sprejela je tudi priporočilo za priporočilo Sveta o ekonomski politiki euroobmočja ter predlog skupnega poročila o zaposlovanju za leto 2025, v katerem je analizirano izvajanje smernic za zaposlovanje in načel evropskega stebra socialnih pravic. Svet je priporočilo o ekonomski politiki euroobmočja ([9]) sprejel 13. maja 2025, skupno poročilo o zaposlovanju pa 10. marca 2025.

(7) Komisija je 29. januarja 2025 objavila kompas za konkurenčnost, tj. strateški okvir, katerega cilj je v naslednjih petih letih povečati svetovno konkurenčnost EU. V njem so opredeljeni trije nujni elementi preobrazbe za trajnostno gospodarsko rast: (i) inovacije; (ii) razogljičenje in konkurenčnost ter (iii) varnost. Za zapolnitev inovacijske vrzeli si

([4]) Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost (UL L 57, 18.2.2021, str. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([5]) Uredba (EU) 2023/435 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. februarja 2023 o spremembi Uredbe (EU) 2021/241 glede poglavij REPowerEU v načrtih za okrevanje in odpornost ter spremembi uredb (EU) št. 1303/2013, (EU) 2021/1060 in (EU) 2021/1755 ter Direktive 2003/87/ES (UL L 63, 28.2.2023, str. 1, ELI: http://data.europa. eu/eli/reg/2023/435/oj).

([6]) Izvedbeni sklep Sveta z dne 29. oktobra 2021 o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Romunijo (ST 12319/21 + ADD1).

([7]) Izvedbeni sklep Sveta z dne 8. decembra 2023 o spremembi Izvedbenega sklepa z dne 29. oktobra 2021 o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Romunijo (ST 15833/23 + ADD1).

([8]) Priporočilo Sveta z dne 21. januarja 2025 o potrditvi nacionalnega srednjeročnega fiskalno-strukturnega načrta Romunije (UL C, C/2025/647, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/647/oj).

([9]) Priporočilo Sveta z dne 13. maja 2025 o ekonomski politiki euroobmočja (UL C, C/2025/2782, 22.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

EU prizadeva spodbujati industrijske inovacije, podpirati rast zagonskih podjetij s pobudami, kot je strategija EU za zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi, ter pospeševati uvajanje naprednih tehnologij, kot sta umetna inteligenca in kvantno računalništvo. V prizadevanju za bolj zeleno gospodarstvo je Komisija predstavila celovit akcijski načrt za cenovno dostopno energijo in dogovor o čisti industriji, ki zagotavljata, da bo prehod na čisto energijo ostal stroškovno učinkovit in naklonjen konkurenčnosti, zlasti za energetsko intenzivne sektorje, ter da bo gonilo rasti. Za zmanjšanje pretiranih odvisnosti in povečanje varnosti je Unija zavezana krepitvi svetovnih trgovinskih partnerstev, diverzifikaciji dobavnih verig ter zagotavljanju dostopa do kritičnih surovin in virov čiste energije. Te prednostne naloge temeljijo na horizontalnih dejavnikih, in sicer poenostavitvi zakonodaje, poglabljanju enotnega trga, financiranju konkurenčnosti ter uniji prihrankov in naložb, spodbujanju spretnosti in kakovostnih delovnih mest ter boljšem usklajevanju politik EU. Kompas za konkurenčnost je usklajen z evropskim semestrom, s čimer zagotavlja, da so ekonomske politike držav članic skladne s strateškimi cilji Komisije, ter ustvarja enoten pristop k ekonomskemu upravljanju, ki spodbuja trajnostno rast, inovacije in odpornost po vsej Uniji.

(8) Evropski semester za usklajevanje ekonomskih politik se v letu 2025 nadalje razvija skupaj z izvajanjem mehanizma za okrevanje in odpornost. Za izpolnjevanje prednostnih nalog politik v okviru evropskega semestra je še vedno bistveno, da se v celoti izvajajo načrti za okrevanje in odpornost, saj prispevajo k učinkoviti obravnavi vseh izzivov, opredeljenih v zadevnih specifičnih priporočilih za države, izdanih v zadnjih letih, ali znatnega dela teh izzivov. Ta specifična priporočila za države ostajajo enako relevantna za oceno spremenjenih načrtov za okrevanje in odpornost v skladu s členom 21 Uredbe (EU) 2021/241.

(9) Specifična priporočila za države za leto 2025 zajemajo ključne izzive ekonomske politike, ki niso v zadostni meri obravnavani z ukrepi, vključenimi v načrte za okrevanje in odpornost, ob upoštevanju ustreznih izzivov, opredeljenih v specifičnih priporočilih za države za obdobje 2019–2024.

(10) Komisija je 4. junija 2025 objavila poročilo o državi za Romunijo za leto 2025. V njem je ocenila napredek Romunije pri izvajanju zadevnih specifičnih priporočil za državo ter izvajanje načrta za okrevanje in odpornost v Romuniji. Na podlagi te analize so bili v poročilu o državi opredeljeni najbolj pereči izzivi, s katerimi se sooča Romunija. Prav tako je bil v njem ocenjen napredek Romunije pri izvajanju evropskega stebra socialnih pravic ter pri doseganju krovnih ciljev Unije za leto 2030 glede zaposlovanja, spretnosti ter zmanjševanja revščine in socialne izključenosti, pa tudi ciljev Združenih narodov glede trajnostnega razvoja.

(11) Komisija je za Romunijo opravila poglobljeni pregled v skladu s členom 5 Uredbe (EU) št. 1176/2011. Glavne ugotovitve ocene makroekonomskih ranljivosti za Romunijo, ki jo je pripravila Komisija za namene navedene uredbe, so bile objavljene 13. maja 2025 ([10]). Komisija je 4. junija 2025 ugotovila, da v Romuniji obstajajo čezmerna makroekonomska neravnotežja. Ranljivosti so se povečale zlasti zaradi povečanja dvojnega primanjkljaja – fiskalnega primanjkljaja in primanjkljaja na tekočem računu – ter poslabšanja stroškovne konkurenčnosti Romunije v letu 2024. Velik javnofinančni primanjkljaj se je v letu 2024 še povečal. Nadaljnja rast javnofinančnega primanjkljaja, zlasti zvišanje plač in pokojnin v javnem sektorju, je povečala zasebno potrošnjo in že tako velik primanjkljaj na tekočem računu. Stroški dela na enoto so se po že zelo visokih stopnjah rasti v prejšnjih letih v letu 2024 še povečali, kar je zmanjšalo stroškovno konkurenčnost. Zanesljivost kombinacije zunanjega financiranja, ki temelji na znatnih neto neposrednih tujih naložbah in sredstvih EU, ki so omejevala povečanje zunanjega dolga, se je leta 2024 zmanjšala. V letih 2025 in 2026 se pričakuje le neznatno zmanjšanje primanjkljaja sektorja država in primanjkljaja na tekočem računu. Rast stroškov dela na enoto in inflacija naj bi se upočasnili, a vseeno ostali visoki. V letu 2024 je bil napredek politike minimalen, tveganja za makroekonomsko stabilnost pa so se povečala. Politična negotovost se je proti koncu lanskega leta povečala, zaradi česar je država izpostavljena spremembam v razpoloženju vlagateljev in višjim stroškom izposojanja. Vzajemna povezanost bank in držav je največja v EU in se je v letu 2024 še povečala. Obsežen sveženj za fiskalno konsolidacijo, sprejet konec leta 2024, vključno z zamrznitvijo pokojnin in plač v javnem sektorju, je treba še dopolniti z nadaljnjimi ukrepi za zagotovitev popolne skladnosti s cilji srednjeročnega fiskalno-strukturnega načrta. V začetku leta 2025 je bila sprejeta reforma določanja minimalne plače. Z izvajanjem srednjeročnega fiskalno-strukturnega načrta in davčne reforme v letu 2025 bi se lahko znatno zmanjšala fiskalna ranljivost. Poleg tega so potrebne strukturne reforme, zlasti tiste iz načrta za okrevanje in odpornost, da bi se okrepili konkurenčnost in izvozna učinkovitost ter privabilo dodatno financiranje EU. Vendar bodo verjetno potrebni dodatni ukrepi. Na splošno bosta fiskalni in zunanji primanjkljaj brez odločnega ukrepanja glede fiskalnega vzvoda in vzvoda strukturnih reform verjetno ostala prevelika, zaradi česar bo Romunija močno izpostavljena spremembam v razpoloženju vlagateljev in zunanjim šokom.

([10]) SWD(2025) 126 final.

Ocena letnega poročila o napredku

(12) Svet je 21. januarja 2025 priporočil naslednje najvišje stopnje rasti očiščenih odhodkov za Romunijo: 5,1 % leta 2025, 4,9 % leta 2026, 4,7 % leta 2027 in 4,3 % leta 2028, kar ustreza najvišjim kumulativnim stopnjam rasti, izračunanim glede na leto 2023, v višini 20,2 % leta 2025, 26,0 % leta 2026, 31,9 % leta 2027 in 37,6 % leta 2028. V obdobju 2025–2030 te najvišje stopnje rasti očiščenih odhodkov sovpadajo s korektivno potjo v skladu s členom 3(4) Uredbe (ES) št. 1467/97, kot jo je priporočil Svet 21. januarja 2025 za odpravo čezmernega primanjkljaja ([11]). Romunija še ni predložila letnega poročila o napredku, in sicer glede ukrepov, sprejetih v odziv na priporočilo Sveta z dne 21. januarja 2025, da bi odpravila čezmerni primanjkljaj, izvajala sklop reform in naložb, na katerih temelji podaljšanje prilagoditvenega obdobja, ter izvajala reforme in naložbe, s katerimi bi se odzvala na glavne izzive, opredeljene v specifičnih priporočilih za državo v okviru evropskega semestra.

(13) Vojna agresija Rusije proti Ukrajini in njene posledice pomenijo eksistencialni izziv za Evropsko unijo. Komisija je priporočala usklajeno aktivacijo nacionalne odstopne klavzule v okviru Pakta za stabilnost in rast, da bi podprla prizadevanja EU za hitro in znatno povečanje odhodkov za obrambo, Evropski svet pa je ta predlog pozdravil 6. marca 2025.

(14) Na podlagi podatkov, ki jih je potrdil Eurostat ([12]), se je primanjkljaj sektorja država v Romuniji povečal z 6,6 % BDP v letu 2023 na 9,3 % v letu 2024, dolg sektorja država pa se je povečal z 48,9 % BDP konec leta 2023 na 54,8 % konec leta 2024. Glede na izračune Komisije ta gibanja ustrezajo stopnji rasti očiščenih odhodkov v višini 19,9 % v letu 2024. Glede na ocene Komisije je bila fiskalna naravnanost ([13]), ki vključuje nacionalno financirane odhodke in odhodke, ki jih financira EU, v letu 2024 ekspanzivna in je znašala 0,8 % BDP.

(15) Glede na pomladansko napoved Komisije 2025 naj bi realni BDP zrasel za 1,4 % v letu 2025 in za 2,2 % v letu 2026, inflacija, merjena z indeksom HICP, pa naj bi znašala 5,1 % v letu 2025 in 3,9 % v letu 2026.

(16) V pomladanski napovedi Komisije 2025 je za leto 2025 predviden primanjkljaj sektorja država v višini 8,6 % BDP. Napovedano zmanjšanje primanjkljaja v letu 2025 odraža predvsem izvajanje svežnja za fiskalno konsolidacijo konec leta 2024. Ta sveženj je vključeval nominalno zamrznitev plač in pokojnin ter nekaj dodatnih ukrepov za povečanje prihodkov. Glede na izračune Komisije ta gibanja ustrezajo rasti očiščenih odhodkov v višini 5,4 % v letu 2025. Glede na napoved Komisije naj bi bila fiskalna naravnanost, ki vključuje nacionalno financirane odhodke in odhodke, ki jih financira EU, v letu 2025 restriktivna in naj bi znašala 1,4 % BDP. Dolg sektorja država kot odstotek BDP naj bi se do konca leta 2025 povečal na 59,4 %. Povečanje deleža javnega dolga v BDP v letu 2025 odraža predvsem zelo velik primarni primanjkljaj in v manjši meri povečanje plačil obresti.

(17) Glede na pomladansko napoved Komisije 2025 naj bi se z nepovratno podporo (nepovratnimi sredstvi) v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost v letu 2025 financirali odhodki sektorja država v višini 0,9 % BDP; v letu 2024 je ta delež znašal 0,6 % BDP. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost, bodo omogočili visokokakovostne naložbe in reforme za povečanje produktivnosti brez neposrednega učinka na saldo sektorja država in javni dolg Romunije.

(18) Odhodki sektorja država za obrambo so v letu 2021 znašali 1,9 % BDP, v letu 2022 1,8 % BDP, v letu 2023 pa 1,7 % BDP ([14]). Glede na pomladansko napoved Komisije 2025 naj bi odhodki za obrambo v letih 2024 in 2025 znašali 1,7 % BDP. To ustreza zmanjšanju za 0,2 odstotne točke BDP v primerjavi z letom 2021.

([11]) Priporočilo Sveta za odpravo čezmernega primanjkljaja v Romuniji, ST 5038/25.
([12]) Eurostat, Kazalniki eura z dne 22. aprila 2025.
([13]) Fiskalna naravnanost je opredeljena kot merilo spremembe osnovnega proračunskega položaja sektorja država na letni ravni. Cilj te naravnanosti je oceniti gospodarsko spodbudo, ki izhaja iz fiskalnih politik, tako tistih, ki se financirajo na nacionalni ravni, kot tistih, ki se financirajo iz proračuna EU. Fiskalna naravnanost se meri kot razlika med (i) srednjeročno potencialno rastjo in (ii) spremembo primarnih odhodkov brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov, vključno z odhodki, ki se financirajo z nepovratno podporo (nepovratnimi sredstvi) v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugih skladov Unije.
([14]) Eurostat, javnofinančni odhodki po klasifikaciji funkcij države (COFOG). Zaradi metodoloških razlik med opredelitvami, ki se uporabljajo za COFOG, in opredelitvami, ki jih uporablja Nato, se lahko odhodki na podlagi opredelitve za COFOG, razlikujejo od odhodkov na podlagi opredelitve Nata.

(19) Svet je 21. oktobra 2024 Romuniji priporočil ([15]), naj zaostri fiskalno politiko, da bi dosegla fiskalno prilagoditev za celotno leto 2024. Leta 2024 se je strukturni primanjkljaj v Romuniji povečal za 2,4 odstotne točke BDP na 8,8 % BDP. Glede na pomladansko napoved Komisije 2025 naj bi očiščeni odhodki v Romuniji v letu 2025 zrasli za 5,4 %, v letih 2024 in 2025 pa skupno za 26,4 %. Glede na pomladansko napoved Komisije 2025 naj bi bila rast očiščenih odhodkov Romunije v letu 2025 letno in kumulativno nad priporočeno najvišjo stopnjo rasti, določeno s korektivno potjo, kar ustreza odstopanju ([16]) v višini 0,1 % BDP v primerjavi z najvišjo priporočeno letno rastjo očiščenih odhodkov v letu 2025 in odstopanju v višini 1,7 % BDP v primerjavi z najvišjo priporočeno kumulativno rastjo očiščenih odhodkov v letih 2024 in 2025. Ta visoka rast očiščenih odhodkov je posledica visoke rasti tekočih odhodkov v letu 2024 (+ 18,7 % v primerjavi z letom 2023), zlasti za plače v javnem sektorju (+ 21,5 % v primerjavi z letom 2023) in socialne transferje, vključno s pokojninami (+ 19,5 % v primerjavi z letom 2023). Napovedana odstopanja ne presegajo praga 0,3 % BDP za letno odstopanje, medtem ko znatno presegajo prag 0,6 % BDP za kumulativna odstopanja. To pomeni, da obstaja visoko tveganje velikega odstopanja od priporočene največje rasti očiščenih odhodkov in močna domneva, da ni učinkovitih ukrepov.

(20) Na podlagi ukrepov politike, znanih na presečni datum napovedi, je v pomladanski napovedi Komisije 2025 v letu 2026 predviden javnofinančni primanjkljaj v višini 8,4 % BDP. Ta gibanja ustrezajo 8,1-odstotni rasti očiščenih odhodkov v letu 2026. Zmanjšanje primanjkljaja v letu 2026 je predvsem posledica izboljšanja rasti javnofinančnih prihodkov zaradi predvidenega okrevanja gospodarske aktivnosti. Glede na ocene Komisije naj bi bila fiskalna naravnanost, ki vključuje odhodke, financirane tako na nacionalni ravni kot na ravni EU, v letu 2026 na splošno nevtralna. K izboljšanju zunanjega položaja bi lahko prispevala tudi fiskalna konsolidacija. Dolg sektorja država kot odstotek BDP naj bi se po napovedih Komisije do konca leta 2026 povečal na 63,3 %. Povečanje deleža javnega dolga v BDP v letu 2026 je predvsem posledica vztrajno zelo velikega primarnega primanjkljaja.

(21) V priporočilu o odobritvi srednjeročnega načrta Romunije je določen sklop reform in naložb, na katerih temelji podaljšanje prilagoditvenega obdobja, skupaj s časovnim okvirom za njihovo izvajanje. Sklop vključuje obstoječe in okrepljene ukrepe iz načrta za okrevanje in odpornost, kot so celovit pregled davčnega okvira, ki zajema vsa področja obdavčitve, posodobitev sistema davčne uprave, letni pregledi porabe, reforma splošnih in posebnih pokojnin ter nov mehanizem za določanje minimalne plače, pa tudi dodatne reforme in naložbe, kot so ukrepi za izboljšanje financiranja podjetij in reforma sistema odhodkov podjetij v državni lasti. Nekatere od reform in naložb, na katerih temelji podaljšanje in za katere je bil določen rok 30. april 2025, niso bile izvedene, med drugim ključna reforma pregleda davčnega sistema.

Ključni izzivi politike

(22) Načrt za okrevanje in odpornost v skladu s členom 19(3), točka (b), Uredbe (EU) 2021/241 in merilom 2.2 iz Priloge V k navedeni uredbi vključuje obsežen nabor reform in naložb, ki se vzajemno krepijo in ki jih je treba izvesti do leta 2026. Te naj bi prispevale k učinkoviti obravnavi vseh izzivov, opredeljenih v zadevnih specifičnih priporočilih za državo, ali znatnega dela teh izzivov. V tem kratkem časovnem okviru je dokončanje učinkovitega izvajanja načrta za okrevanje in odpornost, vključno s poglavjem REPowerEU, bistvenega pomena za povečanje dolgoročne konkurenčnosti Romunije z zelenim in digitalnim prehodom ob hkratnem zagotavljanju socialne pravičnosti. V sporočilu Komisije NextGenerationEU – Pot do leta 2026, sprejetem 4. junija 2025, je pojasnjena časovnica, v skladu s katero naj bi se zaključil mehanizem, določene so smernice za države članice, da bi bilo izvajanje do 31. avgusta 2026 čim uspešnejše, med drugim glede tega, kako naj države članice dodatno racionalizirajo svoje načrte za okrevanje in odpornost, predstavljene so ključne možnosti, ki jih je treba upoštevati pri reviziji teh načrtov, in poudarjeno je, kako pomembno je skrbno skupno načrtovanje pred predložitvijo zadnjih zahtevkov za plačilo leta 2026. Za izpolnitev zavez iz načrta za okrevanje in odpornost do avgusta 2026 je bistveno, da Romunija nujno pospeši izvajanje reform in naložb z odpravo zamud pri javnih naročilih, zagotavljanjem učinkovitega upravljanja in okrepitvijo upravne zmogljivosti. Za olajšanje tega postopka mora Romunija spremeniti načrt in umakniti naložbe, ki zaradi objektivnih okoliščin niso več izvedljive, hkrati pa ohraniti komponente nepovratnih sredstev. Sistematično vključevanje lokalnih in regionalnih organov, socialnih partnerjev, civilne družbe in drugih ustreznih deležnikov ostaja pomembno, da se zagotovi široko prevzemanje odgovornosti za uspešno izvajanje načrta za okrevanje in odpornost.

([15]) Priporočilo Sveta z dne 21. oktobra 2024 o ekonomski, proračunski in strukturni politiki ter politiki zaposlovanja Romunije (UL C, C/2024/6830, 21.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6830/oj).

([16]) Ti podatki bodo od leta 2026 prikazani na kontrolnem računu iz člena 22 Uredbe (EU) 2024/1263.

(23) V Romuniji se je izvajanje programov kohezijske politike, ki zajemajo podporo iz Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR), Sklada za pravični prehod (SPP), Evropskega socialnega sklada plus (ESS+) in Kohezijskega sklada, pospešilo. Pomembno je nadaljevati prizadevanja za zagotovitev hitrega izvajanja teh programov, hkrati pa čim bolj povečati njihov učinek na terenu. Romunija že ukrepa v okviru svojih programov kohezijske politike, da bi spodbudila konkurenčnost in rast, obenem pa okrepila socialno kohezijo. Hkrati se Romunija še naprej sooča z izzivi, vključno s tistimi, ki so povezani z izobraževanjem, zaposlovanjem in socialnim vključevanjem ter spodbujanjem regionalne konkurenčnosti z raziskavami in inovacijami, vključno z razvojem ali proizvodnjo kritičnih tehnologij, povečanjem odpornosti v zvezi z vodo, zlasti na vzhodu in jugu države, ter cenovno dostopnostjo stanovanj. Romunija mora v skladu s členom 18 Uredbe (EU) 2021/1060 v okviru vmesnega pregleda skladov kohezijske politike pregledati vsak program, pri čemer mora med drugim upoštevati izzive, opredeljene v specifičnih priporočilih za državo za leto 2024. S predlogom Komisije, sprejetim 1. aprila 2025 ([17]), je bil rok, do katerega je treba za vsak program predložiti oceno o izidu vmesnega pregleda, podaljšan na obdobje po 31. marcu 2025. Zagotovljene so tudi prožnost, da bi pomagali pospešiti izvajanje programov, in spodbude za države članice, da sredstva kohezijske politike dodelijo petim strateškim prednostnim področjem Unije, in sicer konkurenčnosti na področju strateških tehnologij, obrambi, stanovanjem, odpornosti v zvezi z vodo in energetskemu prehodu, ter naložbam v spretnosti v prednostnih sektorjih, pri čemer se programi ESS+ še naprej osredotočajo na osebe v najbolj ranljivih položajih.

(24) Platforma za strateške tehnologije za Evropo (STEP) predstavlja priložnost za naložbe v eno od ključnih strateških prednostnih nalog EU in torej za krepitev konkurenčnosti EU. Platforma STEP se izvaja prek 11 obstoječih skladov EU. Države članice lahko prispevajo tudi k programu InvestEU, ki podpira naložbe na prednostnih področjih. Romunija bi lahko te pobude kar najbolje izkoristila za podporo razvoju ali proizvodnji kritičnih tehnologij, tudi čistih in z viri gospodarnih tehnologij.

(25) Poleg gospodarskih in socialnih izzivov, obravnavanih z načrtom za okrevanje in odpornost ter drugimi skladi EU, bi morala Romunija učinkovito obravnavati preostale izzive, povezane z z razogljičenjem gospodarstva in proizvodnje energije, pripravo in prednostnim razvrščanjem velikih projektov, kakovostjo in učinkovitostjo javne uprave, socialno zaščito in dostopom do osnovnih storitev, udeležbo na trgu dela ter pomanjkanjem spretnosti, revščino in socialno izključenostjo.

(26) Kot je določeno v kompasu za konkurenčnost, si morajo vse institucije EU ter nacionalne in lokalne institucije močno prizadevati, da bi sprejemale enostavnejša pravila in pospešile upravne postopke. Komisija si je zastavila ambiciozne cilje za zmanjšanje upravnega bremena, in sicer za vsaj 25 %, v zvezi z MSP pa za najmanj 35 %; oblikovala je tudi nova orodja za doseganje teh ciljev, vključno s sistematičnim obremenitvenim testom obstoječe zakonodaje EU in okrepljenim dialogom z deležniki. Da bi dosegla ta cilj, mora ukrepati tudi Romunija. 82 % podjetij meni, da zapletenost upravnih postopkov njihovemu podjetju pri poslovanju v Romuniji predstavlja težavo ([18]). Predvidljivost odločanja ostaja izziv, saj negativno vpliva na poslovno okolje. Število izdanih izrednih odlokov ([19]) ostaja visoko in še vedno povzroča negotovost ter verjetno zavira naložbe. Kljub vzpostavljenemu institucionalnemu okviru za posvetovanje je vključenost ustreznih deležnikov v oblikovanje in izvajanje reform šibka, pristen dialog pa redko poteka, čeprav je bilo pred kratkim sprejetih nekaj ukrepov za izboljšanje učinkovitosti posvetovanj. Regulativne ocene učinka so še vedno formalnost, njihova kakovost je vprašljiva, njihova dejanska uporaba pa je negotova. Hitro izvajanje reform iz načrta za okrevanje in odpornost, katerih cilj je okrepitev zmogljivosti za usklajevanje politik in analizo učinka na vseh ravneh države, ter povečanje kakovosti javnih posvetovanj bi pripomogla k izboljšanju gospodarskih in socialnih rezultatov.

([17]) Predlog UREDBE EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o spremembi uredb (EU) 2021/1058 in (EU) 2021/1056 glede posebnih ukrepov za obravnavanje strateških izzivov v okviru vmesnega pregleda (COM(2025) 123 final).

([18]) Businesses' attitudes towards corruption in the EU (Odnos podjetij do korupcije v EU), kratko poročilo, poročilo Eurobarometer (april 2024).

([19]) Izredni vladni odloki so zakonodajni akti, ki imajo pravno veljavo zakona. V skladu s členom 115 romunske ustave lahko vlada sprejme izredne odloke le v izjemnih razmerah, ki zahtevajo takojšnje sprejetje, pri čemer je dolžna utemeljiti njihovo nujnost. Izredni odloki začnejo veljati po predložitvi v razpravo pristojnemu domu parlamenta in po objavi v uradnem listu. Nato jih mora parlament potrditi z zakonom, vendar začnejo imeti pravne učinke na dan začetka njihove veljavnosti.

(27) Čeprav je Romunija s podporo mehanizma za okrevanje in odpornost dosegla nekaj napredka pri povečanju deleža obnovljivih virov energije v svoji mešanici virov energije, je njen energetski sistem še vedno močno odvisen od fosilnih goriv, ki predstavljajo približno 70 % njene mešanice virov energije. Postopno opuščanje premoga in omejevanje uporabe zemeljskega plina ter njegovo nadomeščanje s čistejšimi alternativami, zlasti obnovljivimi viri energije, bi izboljšalo kakovost zraka v Romuniji, zmanjšalo emisije CO_2, zaščitilo njeno gospodarstvo pred cenovnimi šoki zaradi fosilnih goriv ter zmanjšalo njeno odvisnost in okrepilo energetsko varnost. Glede na to, da ima Romunija velik, vendar premalo izkoriščen potencial za energijo iz obnovljivih virov (vetrna in sončna energija), bi pospešitev njihovega uvajanja lahko podprla zavezo države, da do leta 2030 poveča delež energije iz obnovljivih virov v skupni porabi energije na 38 %, kar je s sedanjimi politikami nedosegljivo. Romunija se pri uvajanju obnovljivih virov energije še vedno sooča s številnimi ovirami – od negotovosti cen do nepraktičnih postopkov izdajanja dovoljenj in nejasnih pravil o rabi zemljišč. Zlasti z izvajanjem zakona o vetrnih elektrarnah na morju iz leta 2024 bi se lahko do leta 2030 dodalo 3–7 gigavatov električne energije, medtem ko bi se z dodatnimi regulativnimi reformami za poenostavitev in pospešitev postopkov za izdajo dovoljenj, ki so prav tako vključene v načrt za oživitev in odpornost, lahko odpravile ovire za uvajanje obnovljivih virov energije. S temi prizadevanji bi Romunija izpolnila svoje podnebne zaveze za leto 2030, ustvarila delovna mesta ter gospodinjstvom in industriji zagotovila cenovno dostopnejšo energijo.

(28) Povečanje deleža obnovljivih virov energije zahteva znatne izboljšave romunskih električnih omrežij, ki trenutno ne morejo sprejeti velikega povečanja proizvodnje vetrne in sončne energije ([20]). Nezadostna prenosna zmogljivost in zastarela infrastruktura povzročata prezasedenost, omejevanje proizvodnje energije iz obnovljivih virov v času največje proizvodnje in težave pri priključevanju novih projektov. Namen romunske energetske strategije je obravnavati te težave, pri čemer strategija vsebuje poziv k posodobitvi in digitalizaciji elektroenergetskega omrežja (prenosnega in distribucijskega) z uporabo pametnih tehnologij in shranjevanja energije. S tem bi se izboljšala tudi energetska varnost, saj je z zanesljivim omrežjem mogoče bolje obvladati skokovite poraste povpraševanja ali pretrese v oskrbi. Močnejše nacionalno omrežje bi lahko dopolnili z močnejšimi povezavami s sosednjimi državami (kot so Madžarska, Bolgarija, Moldavija in Ukrajina). Projekti, kot je novi črnomorski povezovalni daljnovod HVDC (ki povezuje romunsko črnomorsko obalo s srednjo Evropo), bi lahko povečali čezmejni pretok in omogočili izvoz vetrne energije na morju v prihodnosti. Z izboljšanjem čezmejnih elektroenergetskih povezav bi se lahko Romunija bolje vključila v evropski energetski trg in povečala stabilnost svojega elektroenergetskega sistema, hkrati pa okrepila energetsko varnost.

(29) Med nedavno energetsko krizo je Romunija uvedla izredne ukrepe, kot so zamejene cene ter obsežne subvencije za električno energijo in plin, da bi gospodinjstva in podjetja zaščitila pred hitro rastočimi cenami energije. Čeprav so ti ukrepi zagotovili kratkoročno pomoč in zaščitili ranljive potrošnike, so povzročili visoke fiskalne stroške in izkrivljanje trga. Splošne zamejene cene na trg pošiljajo napačne signale, kar odvrača od varčevanja z energijo in naložb v učinkovitost ali nove zmogljivosti. Ker so se cene energije ustalile, je ključnega pomena, da se ti programi nujne pomoči postopno odpravijo. Romunija dodeljuje znatne subvencije za fosilna goriva, pri čemer pred letom 2030 ni načrtovana njihova postopna ukinitev. Zlasti subvencije za fosilna goriva, ki ne rešujejo energetske revščine na ciljno usmerjen način ali odpravljajo resničnih pomislekov glede energetske varnosti, ovirajo elektrifikacijo in niso ključne za industrijsko konkurenčnost, zato bi se lahko štelo, da je njihova postopna ukinitev prednostna naloga. V Romuniji so subvencije za fosilna goriva, kot je podpora za ogrevanje, ki se dobavlja gospodinjstvom, in pokrivanje izgub podjetij, ki proizvajajo fosilna goriva, ekonomsko neučinkovite in podaljšujejo odvisnost od fosilnih goriv. Nasprotno bi pa Romuniji koristilo, če bi prihranke uporabila za pomoč pri odpravljanju nevzdržno velikega primanjkljaja sektorja država. Ponovna uvedba neizkrivljenih cen energije bi lahko spodbudila naložbe v energijo iz obnovljivih virov in učinkovitost ter pospešila prehod Romunije na čisto energijo.

(30) Naložbe v energijsko učinkovitost (obnova stavb za boljšo izolacijo in posodobitev ogrevalnih sistemov), okoljsko infrastrukturo (posodobitev omrežij za daljinsko ogrevanje, izboljšanje sistemov za ravnanje z odpadki in vodo ter sanacija industrijskih območij, ki jih je prizadelo onesnaževanje) in neto ničelne tehnologije (razvoj novih industrij, kot so sestavni deli sončnih panelov, sestavljanje baterij ali celo projekti na področju vodika) so dopolnilni ukrepi k romunskim reformam na strani ponudbe. Njihov cilj je zagotoviti, da bo energijski prehod stroškovno učinkovit in vključujoč v vseh regijah, zlasti tistih, odvisnih od premoga, da se omogoči pravičen prehod.

(31) Za infrastrukturo v Romuniji, zlasti tisto, ki je povezana s trajnostnim prometom, čisto energijo ter okoljskimi in digitalnimi storitvami, so kljub znatni podpori, ki jo zagotavljajo kohezijska politika, mehanizem za okrevanje in odpornost ter drugi skladi EU, še vedno potrebne precejšnje naložbe. V številnih primerih se tudi pri zrelih projektih pojavljajo zamude, veliki projekti pa ne dobijo vedno potrebne prednosti, da bi potekali v skladu s časovnim načrtom. Z odpravo teh pomanjkljivosti bi se okrepila zanesljivost načrtovanja in omogočila pravočasna izvedba

([20]) Glej na primer gospodarske preglede OECD: Romunija 2024.

projektov, kar pogosto pomaga omogočiti dopolnilne zasebne naložbe. Kakovost in učinkovitost javne uprave je treba še izboljšati. Uporaba in po potrebi nadaljnje izboljšanje okvira za strateško in proračunsko načrtovanje, ki je bil uveden z načrtom za okrevanje in odpornost, bi podprla dolgoročni razvoj države, prednostno razvrščanje ukrepov in usklajevanje politik na centralni in lokalni ravni. Zlasti se zdi, da je sektorski strateški okvir še vedno razdrobljen, saj se sektorji prekrivajo, prednostne naloge pa niso jasno določene.

(32) Udeležba žensk na romunskem trgu dela ostaja pod povprečjem EU (60,3 % v primerjavi s 70,8 % EU). Poleg tega se mladi soočajo z visokimi stopnjami brezposelnosti, saj ima Romunija tretjo najvišjo stopnjo brezposelnosti mladih v EU (23,9 % v primerjavi s 14,9 % v EU) ter najvišjo stopnjo mladih, ki niso zaposleni in se ne izobražujejo ali usposabljajo, v EU (19,4 % v primerjavi z 11 % v EU). Z izboljšanjem njihovega položaja in povečanjem njihove udeležbe na trgu dela bi se lahko delno ublažile neugodne demografske razmere, ženskam in mladim pa zagotovile dodatne priložnosti. Pri tem bi bilo pomembno obravnavati izzive, povezane z aktivacijskimi ukrepi ter dostopom do predšolske vzgoje in varstva, zlasti na podeželju. Leta 2024 je bilo le 11,4 % otrok, starih od nič do treh let, vključenih v formalno otroško varstvo, kar je precej pod povprečjem EU, ki znaša 39,2 %, in le 75,7 % (EU: 94,6 %) otrok, starih od treh let do obveznega osnovnošolskega izobraževanja, je bilo leta 2022 vključenih v predšolsko vzgojo in varstvo, nove jasli in dopolnilne storitve, katerih vzpostavitev je predvidena, pa bi lahko izboljšale dostopnost storitev otroškega varstva v prihodnje. Romunija bi lahko razmislila o boljšem usmerjanju aktivacijskih ukrepov na trgu dela in preusmeritvi podpore z manj učinkovitega subvencioniranja zaposlovanja na usposabljanje in terensko delo.

(33) Čeprav je stopnja prostih delovnih mest še vedno nizka, je Romunija med državami članicami z največjim številom deficitarnih poklicev. Delodajalci kot eno od glavnih poslovnih omejitev opredeljujejo pomanjkanje ustreznih spretnosti med delovno silo. Delež prebivalstva s terciarno izobrazbo in delež odraslega prebivalstva z vsaj temeljnimi digitalnimi spretnostmi ostajata na nizki ravni, kar ovira konkurenčnost. Glede na napovedano zmanjšanje števila delovno sposobnega prebivalstva v Romuniji se lahko pomanjkanje spretnosti še poslabša, če se ne bodo izboljšale politike za pomoč ljudem pri iskanju zaposlitve, izpopolnjevanje in zadrževanje talentov. Učinkovitost izpopolnjevanja in preusposabljanja ovira pomanjkanje temeljnih spretnosti, na kar kažejo slabi rezultati programa mednarodne primerjave dosežkov učencev (PISA) za leto 2022. Romunija ima eno najvišjih stopenj 15-letnikov v EU, ki nimajo osnovne ravni znanja matematike (48,6 % v primerjavi z 29,5 % v EU), branja (41,7 % v primerjavi s 26,2 % v EU) in naravoslovja (44 % v primerjavi s 24,2 % v EU). Romunija posodablja sistem poklicnega izobraževanja in usposabljanja, da bi zadostila potrebam trga dela, tudi z uvedbo dvojnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja v visokošolskem izobraževanju ter krepitvijo partnerstev z delodajalci. Vendar ima le manjši del učencev koristi od učenja na delovnem mestu, stopnja delovne aktivnosti novih diplomantov pa je nizka. Da bi izobraževanje, poklicno usposabljanje in vseživljenjsko učenje bolj ustrezalo trgu dela, je treba v zagotavljanje usposabljanja bolje vključiti lokalna podjetja ter zbrane podatke o spretnostih bolje prenesti v oblikovanje politik, ki bodo temeljile na dokazih, ter prilagojene učne načrte in ponudbo usposabljanj.

(34) Kljub nedavnemu napredku ima Romunija še vedno eno najvišjih stopenj odraslih in otrok, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost, v EU (27,9 %, medtem ko povprečje EU znaša 21,0 %) ter sistem socialne zaščite z nizko ravnjo ustreznosti in pokritosti. Romunija potrebuje usmerjena prizadevanja, da bi do leta 2030 dosegla napredek pri zmanjševanju števila ljudi, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost. To bi bilo mogoče doseči s povečanjem učinkovitosti sistema socialne zaščite, zagotavljanjem stabilnega financiranja, učinkovitim spremljanjem in ocenjevanjem učinka ter boljšim dostopom do osnovnih in podpornih storitev, tudi za romske skupnosti. Zagotavljanje večjega dostopa do kakovostnega zdravstvenega varstva ostaja izziv zlasti na podeželju in pri ranljivih skupinah. Pomanjkanje usposobljenega osebja omejuje razpoložljivost zdravstvenih storitev in storitev dolgotrajne oskrbe. Programi, ki jih financira EU, zagotavljajo znatno podporo, vključno z 2 000 integriranimi storitvami v skupnosti, ki bodo vzpostavljene na podeželskih območjih, ter s krepitvijo socialnih, zdravstvenih, izobraževalnih in zaposlitvenih storitev. Obravnavanje teh izzivov bi pripomoglo tudi k podpiranju navzgor usmerjene socialne konvergence v skladu z drugo fazo analize Komisije za posamezne države v skladu z okvirom za socialno konvergenco ([21]).

(35) Ob upoštevanju poglobljenega pregleda Komisije in njenih ugotovitev o obstoju čezmernih neravnotežij so priporočila v skladu s členom 6 Uredbe (EU) št. 1176/2011 izražena v priporočilih 1 in 2. Politike iz priporočil 1 in 2 prispevajo k obravnavanju ranljivosti, povezanih z velikimi zunanjimi in fiskalnimi primanjkljaji –

([21]) SWD(2025) 95 – Druga faza analize socialne konvergence po državah v skladu z okvirom za socialno konvergenco, 2025.

PRIPOROČA, da Romunija v letih 2025 in 2026 ukrepa tako, da:

1. okrepi skupne obrambne in varnostne odhodke ter pripravljenost ob zagotavljanju vzdržnosti dolga v skladu s sklepi Evropskega sveta z dne 6. marca 2025; znatno zaostri fiskalno politiko, da se zagotovi, da očiščeni odhodki ostanejo v okviru korektivnega poteka v skladu s postopkom v zvezi s čezmernim primanjkljajem, in okrepiti zunanji položaj; izvede sklop reform in naložb, na katerih temelji podaljšano prilagoditveno obdobje, kot je priporočil Svet 21. januarja 2025;

2. glede na veljavne roke za pravočasno dokončanje reform in naložb v skladu z Uredbo (EU) 2021/241 nujno pospeši izvajanje načrta za okrevanje in odpornost, vključno s poglavjem REPowerEU; pospeši izvajanje programov kohezijske politike (ESRR, SPP, ESS+, Kohezijski sklad), po potrebi na podlagi priložnosti, ki jih ponuja vmesni pregled; kar najbolje izkoristi instrumente EU, vključno z možnostmi, ki jih ponujata program InvestEU in platforma za strateške tehnologije za Evropo, da bi se izboljšala konkurenčnost;

3. izboljša kakovost in učinkovitost javne uprave ter predvidljivost odločanja, hkrati pa z ustreznimi posvetovanji z deležniki, učinkovitimi ocenami učinka in racionalizacijo upravnih postopkov zagotovi, da zakonodajne pobude ne ogrožajo pravne varnosti; bolje pripravi in prednostno razvrsti velike infrastrukturne projekte ter pospeši njihovo izvajanje, zagotovi pravočasno izvedbo zrelih javnih naložbenih projektov in spodbuja zasebne naložbe za spodbujanje trajnostnega gospodarskega razvoja;

4. zmanjša odvisnost od fosilnih goriv, zlasti s pospešitvijo uvajanja obnovljivih virov energije, izboljšanjem zmogljivosti omrežja, krepitvijo čezmejnih elektroenergetskih povezav, spodbujanjem regulativnih reform za zmanjšanje tveganj pri projektih na področju čiste energije ter izboljšanjem preglednosti in učinkovitosti v postopku izdaje dovoljenj; poleg tega postopoma odpravi subvencije za fosilna goriva v sektorju ogrevanja ter vlaga v energetsko učinkovitost, okoljsko infrastrukturo in inovacije ob upoštevanju regionalnih razlik, kot je vpliv na premogovniške regije; odpravi veljavne izredne energetske podporne ukrepe in s tem povezane prihranke uporabi za zmanjšanje javnofinančnega primanjkljaja;

5. okrepi udeležbo žensk in mladih na trgu dela z izboljšanjem učinkovitosti aktivnih politik trga dela ter udeležbe v predšolski vzgoji in varstvu; ublaži pomanjkanje spretnosti s krepitvijo temeljnih spretnosti in tistih spretnosti delovne sile, ki so pomembne za trg dela, ter z boljšim sodelovanjem deležnikov in čim boljšo uporabo zbranih podatkov o spretnostih v politikah na področju izobraževanja in spretnosti;

6. zmanjša tveganja revščine in socialne izključenosti z razširitvijo socialne zaščite in izboljšanjem njene učinkovitosti, vključno z boljšim dostopom do kakovostnih osnovnih in podpornih storitev, s poudarkom na integriranih socialnih, zdravstvenih, izobraževalnih in zaposlitvenih storitvah, zlasti za Rome in druge prikrajšane skupine, ob ohranjanju fiskalne vzdržnosti.

V Bruslju, 8. julija 2025

Za Svet

predsednica

S. LOSE